YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

15 päivänä heinäkuuta 2004 *

Asiassa C-242/03,

jonka Cour administrative (Luxemburg) on saattanut EY 234 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

valtiovarainministeri

vastaan

Jean-Claude Weidert ja

Élisabeth Paulus

ennakkoratkaisun EY 56 artiklan 1 kohdan ja EY 58 artiklan 1 kohdan a alakohdan tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. Jann (esittelevä tuomari) sekä tuomarit A. Rosas ja R. Silva de Lapuerta,

julkisasiamies: J. Kokott,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Weidert ja Paulus, edustajanaan avocat P. Kinsch,

— Luxemburgin hallitus, asiamiehenään S. Schreiner,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään R. Lyal ja C. Giolito,

ottaen huomioon esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 12.2.2004 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Cour administrative on 3.6.2003 tehdyllä päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 6.6.2003, esittänyt EY 234 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksen EY 56 artiklan 1 kohdan ja EY 58 artiklan 1 kohdan a alakohdan tulkinnasta.

2 Tämä kysymys on esitetty valtiovarainministerin sekä Weidertin ja Pauluksen (jäljempänä puolisot Weidert ja Paulus) välisessä riita-asiassa, jossa on kysymys siitä, että viimeksi mainituille ei ole myönnetty verovähennystä Belgiaan sijoittautuneen yhtiön osakkeiden hankkimisen perusteella.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

3 Luxemburgin oikeudessa loi du 22 décembre 1993 ayant pour objet la relance de l'investissement dans l'intérêt du développement économique -nimisen lain (22.12.1993 annettu laki investointien elvyttämisestä talouskehityksen parantamiseksi) (*Mémorial* A 1993, s. 2020) III §:llä lisättiin loi du 4 décembre 1967 concernant l'impôt sur le revenu -nimiseen lakiin (4.12.1967 annettu tuloverolaki, jäljempänä LIR) (*Mémorial* A 1967, s. 1228) 129 c §, jossa säädetään seuraavaa:

"1 mom. Tässä säädetyin edellytyksin ja rajoituksin verovelvolliset, jotka ovat luonnollisia henkilöitä, joilla on kotipaikka Luxemburgissa ja jotka hankkivat

jäljempänä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettuihin yleisesti verovelvollisiin pääomayhtiöihin tehtyä rahasijoitusta vastaavia osakkeita tai osuuksia, saavat hyväkseen jäljempänä 4 momentissa säädetyn veroedun.

— —

4 mom. 1) Edellä 1 ja 3 momentissa tarkoitetut verovelvolliset saavat vaatimuksestaan tehdä verotettavista tuloista arvopaperisijoitusvähennykseksi nimetyn vähennyksen, joka 153 §:n säännösten estämättä otetaan huomioon verotuksessa veropohjan määräämisessä.

2) Kaikkien verovelvollisen vuoden aikana hankkimien ja verovuoden päättyessä omistamien osakkeiden ja osuuksien perusteella myönnettävä vähennys on korkeintaan 60 000 frangia vuodessa. Tätä määrää korotetaan korkeintaan samalla määrällä 3 §:n mukaisessa yhteisverotuksessa.

5 mom. Seuraavien edellytysten tulee täyttyä, jotta 4 momentin mukaiset veroedut voidaan myöntää:

a) edellä 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen osakkeiden ja osuuksien hankinnan tulee tapahtua joko sellaista pääomayhtiötä perustettaessa, jolla on kotipaikka Luxemburgissa ja joka on siellä yleisesti verovelvollinen edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla, tai tällaisen yhtiön yhtiöpääomaa uusmerkinnällä korotettaessa;

— —"

4 Belgian kuningaskunnan ja Luxemburgin suurherttuakunnan välisessä kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevassa sopimuksessa, joka on allekirjoitettu Luxemburgissa 17.9.1970 (*Mémorial* A 1971, s. 1763, jäljempänä kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva sopimus), säädetään seuraavaa:

"10 § Osingot:

1 mom. Sellaisen yhtiön, jolla on kotipaikka yhdessä sopimusvaltiossa, sellaiselle henkilölle, jolla on kotipaikka toisessa sopimusvaltiossa, jakamia osinkoja verotetaan tässä toisessa valtiossa.

2 mom. Näitä osinkoja voidaan kuitenkin verottaa siinä sopimusvaltiossa, jossa osinkoa jakavalla yhtiöllä on kotipaikka, tämän valtion lainsäädännön mukaisesti kuitenkin siten, että veron määrä ei ylitä:

— —

b) kaikissa muissa tapauksissa 15:tä prosenttia osinkojen bruttomäärästä."

Kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävänä oleva asia ja ennakkoratkaisukysymys

5 Puolisot Weidert ja Paulus ovat vaatineet LIR 129 c §:n mukaista 120 000 Luxemburgin frangin (LUF) suuruista verovähennystä vuodelta 2000 tekemässään yhteisessä veroilmoituksessa sillä perusteella, että he olivat merkinneet 200 kap-

paletta Belgian oikeuden mukaan perustetun Interbrew SA -nimisen yhtiön yhtiöpääomaa vastaavia uusia osakkeita yhteensä 267 743 LUF:n edestä.

6 Toimivaltainen verotoimisto hylkäsi tämän vaatimuksen sillä perusteella, että sellaisen yhtiön, joka ei ole sijoittautunut Luxemburgiin, yhtiöpääomaan sijoittaminen ei oikeuta kyseessä olevaan vähennykseen.

7 Puolisot Weidert ja Paulus tekivät oikaisuvaatimuksen tästä päätöksestä, jolla heidän vaatimuksensa hylättiin, ja koska siihen annettu vastaus ei ollut heidän kannaltaan suotuisa, he nostivat kanteen Tribunal administratifissa (Luxemburg).

8 Tribunal administratif hyväksyi heidän kanteensa 16.12.2002 antamassaan tuomiossa todeten, että LIR 129 c § on vastoin EY:n perustamissopimuksen pääomien vapaata liikkuvuutta koskevia määräyksiä, sellaisina kuin yhteisöjen tuomioistuin on asiassa Verkooijen (C-35/98, tuomio 6.6.2000, Kok. 2000, s. I-4071, 34–36 kohta) niitä tulkinnut, siltä osin kuin siinä suositaan sellaisia yrityksiä, joiden kotipaikka on Luxemburgissa, muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneisiin yrityksiin nähden.

9 Verohallinto valitti tästä tuomiosta Cour administrativeen ja vetosi siihen, että ensimmäisessä oikeusasteessa oli ymmärretty väärin edellä mainitussa asiassa Verkooijen annetun tuomion merkitys. Verohallinnon mukaan kansallisessa tuomioistuimessa vireillä oleva asia muistuttaa pikemminkin asiassa C-204/90, Bachmann, 28.1.1992 annetussa tuomiossa käsiteltyä asiaa (Kok. 1992, s. I-249, Kok. Ep. XII, s. I-1), jossa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että eri jäsenvaltioihin sijoittautuneita yrityksiä voidaan kohdella verotuksessa eri tavoin, jos se on verojärjestelmän johdonmukaisuuden kannalta perusteltua.

10 Näissä olosuhteissa Cour administrative, joka katsoi, että siellä vireillä oleva asia edellyttää joidenkin perustamissopimuksen määräysten tulkintaa, päätti keskeyttää asian käsittelyn ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Onko tuloveroa koskevan 4.12.1967 annetun ja myöhemmin muutetun lain 129 c §, sellaisena kuin sitä sovellettiin verovuonna 2000, jossa eräin edellytyksin ja rajoituksin myönnetään verovähennys verovelvollisille, jotka ovat luonnollisia henkilöitä ja jotka hankkivat sellaisiin yleisesti verovelvollisiin pääomayhtiöihin, joilla on kotipaikka Luxemburgissa, tehtyä rahasijoitusta vastaavia osakkeita tai osuuksia, EY 56 artiklan [1 kohdalla] luotua pääomien vapaata liikkuvuutta Euroopan yhteisössä koskevan periaatteen mukainen, ottaen huomioon tähän periaatteeseen liittyvät rajoitukset ja erityisesti EY 58 artiklan [1 kohdan a alakohdassa] määrätty rajoitus?"

Ennakkoratkaisukysymys

11 Ennakkoratkaisukysymyksen esittänyt tuomioistuin tiedustelee siis kysymyksellään sitä, onko sellainen jäsenvaltion lain säännös, jonka mukaan luonnollisten henkilöiden verotettavasta tulosta tehtävää vähennystä ei myönnetä muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneisiin pääomayhtiöihin tehtyjä rahasijoituksia vastaavien osakkeiden tai osuuksien hankinnan perusteella, EY 56 artiklan 1 kohdan ja EY 58 artiklan 1 kohdan a alakohdan vastainen.

12 Aluksi on todettava, että vakiintuneessa oikeuskäytännössä on katsottu, että vaikka välitön verotus kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan, jäsenvaltioiden on kuitenkin käytettävä tätä toimivaltaansa yhteisön oikeutta noudattaen (ks. asia C-80/94, Wielockx, tuomio 11.8.1995, Kok. 1995, s. I-2493, 16 kohta; em. asia Verkooijen, tuomion 32 kohta ja asia C-334/02, komissio v. Ranska, tuomio 4.3.2004, Kok. 2004, s. I-2229, 21 kohta).

13 Pääasiassa kyseessä olevan kaltainen lain säännös vaikuttaa siten, että kyseessä olevan jäsenvaltion kansalaiset ovat vähemmän kiinnostuneita sijoittamaan pääomiaan yhtiöihin, joiden kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa (ks. vastaavasti em. asia Verkooijen, tuomion 34 kohta). Kuten jo 22.12.1993 annetun lain nimestäkin ilmenee, sen tarkoituksena on "investointien elvyttäminen talouskehityksen parantamiseksi" ja LIR 129 c §:n esitöistä, sellaisina kuin sekä puolisot Weidert ja Paulus että Euroopan yhteisöjen komissio ovat ne kuvanneet Luxemburgin hallituksen kiistämättä heidän esittämäänsä, ilmenee, että kyseessä olevan säännöksen tarkoitus on nimenomaan edistää yksityishenkilöiden sijoituksia yhtiöihin, joiden kotipaikka on Luxemburgissa.

14 Lisäksi tällaisella säännöksellä rajoitetaan sellaisten yhtiöiden, joiden kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa, mahdollisuuksia kerätä pääomaa Luxemburgissa, koska näiden yhtiöiden osakkeiden tai yhtiöosuuksien hankkiminen ei ole yhtä houkuttelevaa kuin sellaisten yhtiöiden osakkeiden tai yhtiöosuuksien hankkiminen, joiden kotipaikka on tässä jäsenvaltiossa (ks. vastaavasti em. asia Verkooijen, tuomion 35 kohta ja em. asia komissio v. Ranska, tuomion 24 kohta).

15 Näin ollen on todettava, että se, että jäsenvaltio asettaa pääomayhtiöihin tehtyjä rahasijoituksia vastaavien osakkeiden ja osuuksien hankkimisen perusteella luonnollisten henkilöiden verotettavasta tulosta tehtävän vähennyksen myöntämisen ehdoksi, että näillä pääomayhtiöillä on kotipaikka mainitussa valtiossa, on EY 56 artiklassa kielletty pääomien liikkuvuuden rajoitus.

16 Puolisoiden Weidert ja Paulus yhteisöjen tuomioistuimelle esittämiin huomautuksiin liitetyistä asiakirjoista ilmenee, että LIR:a on muutettu loi du 21 décembre 2001 portant réforme de certaines dispositions en matière des impôts directs et indirects -nimisellä lailla (21.12.2001 annettu laki tiettyjen välittömiä ja välillisiä veroja koskevien säännösten muuttamisesta; *Mémorial* A 2001, s. 3312), jolla verovähennys poistetaan asteittain vuosien 2002 ja 2005 välisenä aikana. Tästä lainsäädännön muutoksesta huolimatta Luxemburgin hallitus katsoo, että LIR 129 c § on pääasian tosiseikkoihin sovellettavassa muodossaan kuitenkin perusteltu. Sen mukaan EY 58 artiklan 1 kohdan a alakohdassa on annettu jäsenvaltioille oikeus soveltaa niitä

verolainsäädäntönsä säännöksiä, joiden mukaan verovelvollisia kohdellaan eri tavoin heidän asuinpaikkansa tai heidän pääomansa sijoituspaikan perusteella, kun tämä erilainen kohtelu on objektiivisesti perusteltua tai se voi olla perusteltua yleistä etua pakottavista syistä erityisesti verojärjestelmän johdonmukaisuuden vuoksi.

17 LIR 129 c §:n tarkoitus on Luxemburgin hallituksen mukaan nimenomaan tämän johdonmukaisuuden takaaminen. Luxemburgiin sijoittautuneiden yhtiöiden osakkeiden tai yhtiöosuuksien hankkimisen perusteella myönnettävästä verovähennyksestä saatavaa veroetua vastaa Luxemburgin hallituksen mukaan niiden osinkojen verotus, jotka nämä yhtiöt myöhemmin jakavat. Sitä vastoin silloin, kun sijoitetaan rahaa sellaiseen yhtiöön, jonka kotipaikka on Belgiassa, kuten pääasiassa, osinkojen verotusta alennetaan 15 prosentilla, koska Belgian veroviranomaiset perivät tämän saman määrän lähdeveroa kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevan sopimuksen nojalla. Tässä tapauksessa Luxemburgin suurherttuakunta luopuu siis Luxemburgin hallituksen mukaan osasta veroa, mitä se ei tee sellaisten yhtiöiden jakamien osinkojen osalta, joilla on kotipaikka tässä jäsenvaltiossa. Yhden ja saman verovelvollisen kohdalla veroedun saamisen ja tätä etua vastaavan, saman verotuksen puitteissa kannetun veron välillä on suora yhteys aivan kuten edellä mainitussa asiassa Bachmann.

18 Puolisoiden Weidert ja Paulus sekä komission mukaan tämä väite on perusteeton. EY 58 artiklan 1 kohtaa tulee kyseisten tahojen mielestä lukea yhdessä tämän saman määräyksen 3 kohdan kanssa, jossa edellytetään, että kyseessä olevat toimenpiteet ja menettelyt eivät saa olla keino mielivaltaiseen syrjintään taikka pääomien ja maksujen vapaan liikkuvuuden peiteltyä rajoittamista. Käsiteltävänä olevassa asiassa verovelvollisten välillä toteutetaan aivan ilmeistä syrjintää sen mukaan, kummassa kyseisistä jäsenvaltioista kyseessä olevilla yhtiöillä on kotipaikka.

19 LIR 129 c §:n mukainen vähennys on kyseisten tahojen mukaan sidottu ainoastaan osakkeiden tai yhtiöosuuksien hankkimiseen eikä mitenkään riipu siitä, jakaako yhtiö todellisuudessa myöhemmin osinkoja. Usein osinkoa ei nimittäin lainkaan jaeta. Lisäksi pääasiassa kyseessä olevana verovuonna pääomatulot olivat Luxemburgissa verovapaita 120 000 LUF:iin asti, ja ainoastaan tämän määrän ylittävältä

osalta niistä oli veronalaista 50 prosenttia, joten verotus kohdistui ainoastaan erittäin suuriin sijoituksiin. Kyseessä olevaa verovähennystä vastaavan sijoituksen osinkotuotto on näiden tahojen mukaan kuitenkin erittäin alhainen; puolisot Weidert ja Paulus saivat nimittäin vuonna 2002 osinkoa 28 euroa, vaikka heidän tekemänsä sijoitus oli 267 743 LUF. Sillä, että Luxemburgin suurherttuakunta luopui 15 prosentin verosta 28 euron määrästä, ei ollut juurikaan merkitystä verrattuna verovähennyksen määrään.

20 Tähän liittyen on todettava, että vaikka tarve taata verojärjestelmän johdonmukaisuus voi oikeuttaa rajoittamaan perustamissopimuksessa taattujen perusvapauksien käyttämistä (em. asia Bachmann, tuomion 28 kohta ja asia C-300/90, komissio v. Belgia, tuomio 28.1.1992, Kok. 1992, s. I-305, 21 kohta), tätä poikkeusta pääomien vapaan liikkuvuuden perussääntöön on kuitenkin tulkittava suppeasti ja suhteellisuuden rajoissa. Niissä asioissa, joissa kaksi edellä mainittua tuomiota on annettu, oli olemassa suora yhteys vanhuuden ja kuoleman varalta otettavia vakuutuksia koskevien sopimusten vakuutusmaksujen vähennyskelpoisuuden ja vakuutuksenantajan niiden täytäntöönpanemiseksi suorittamien summien verotuksen välillä, ja tämä yhteys oli säilytettävä kyseisen verojärjestelmän johdonmukaisuuden takaamiseksi (ks. erityisesti asia C-55/99, Vestergaard, tuomio 28.10.1999, Kok. 1999, s. I-7641, 24 kohta ja asia C-436/00, X ja Y, tuomio 21.11.2002, Kok. 2002, s. I-10829, s. 52).

21 Jos tällaista suoraa yhteyttä ei ole, ei ole mahdollista vedota verojärjestelmän johdonmukaisuuteen (ks. asia C-251/98, Baars, tuomio 13.4.2000, Kok. 2000, s. I-2787, 40 kohta ja asia C-168/01, Bosal, tuomio 18.9.2003, Kok. 2003, s. I-9409, 30 kohta).

22 Kyseessä olevan veroedun eli sellaiselle verovelvolliselle, jolla on kotipaikka Luxemburgissa, Luxemburgiin sijoittautuneiden yhtiöiden osakkeiden tai yhtiöosuuksien hankkimisen perusteella myönnetyn verovähennyksen ja vastaavan veron kantamisen välillä ei pääasiassa ole suoraa yhteyttä.

23 Toisin kuin Luxemburgin hallitus väittää, veroetua ei nimittäin vastaa näiden yhtiöiden myöhemmin jakamien osinkojen verotus. Ensinnäkään ei ole mitään varmuutta siitä, että yhtiöt, joihin kyseessä olevaan veroetuun oikeuttavat sijoitukset on tehty, maksavat osinkoja, joiden verotus voi vastata myönnettyä veroetua. Toiseksi kuten puolisot Weidert ja Paulus sekä komissio ovat korostaneet, vaikka kyseessä olevat yhtiöt jakaisivatkin osinkoja veroedun saaneille henkilöille, veroedun määrä on huomattavasti suurempi kuin mahdollisesta osinkojen myöhemmästä verottamisesta johtuva määrä.

24 Lisäksi sitä tosiasiaa, että yksityishenkilöt, jotka sijoittavat Luxemburgiin sijoittautuneisiin yhtiöihin, eivät voi hyötyä kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevasta sopimuksesta, ei voida pitää heidän kannaltaan haittana. Siitä, että Luxemburgin suurherttuakunta luopuu osasta osinkoveroa tämän sopimuksen nojalla, mihin Luxemburgin hallitus on vedonnut oikeuttaakseen kyseessä olevan verovähennyksen, ei ole asianomaiselle verovelvolliselle mitään etua. Verovelvollinen joutuu nimittäin maksamaan tämän veron määrän Belgian veroviranomaisille lähdeverona. Mainittu sopimus estää vain sen, että verovelvollisen saamia osinkoja verotettaisiin kahteen kertaan, mutta se ei tarkoita sitä, että kyseessä oleva määrä jäisi verottamatta.

25 Vaikka Luxemburgin oikeudessa veroedun ja osinkojen verotuksen välillä olisikin oltava yhteys, olisi joka tapauksessa todettava, että Luxemburgin suurherttuakunnan Belgian kuningaskunnan kanssa tekemän kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevan sopimuksen johdosta verojärjestelmän johdonmukaisuus on viety sille tasolle, että sopimusvaltioissa sovellettavia sääntöjä on sovellettava vastavuoroisesti (ks. erityisesti em. asia Wielockx, tuomion 24 kohta ja em. asia X ja Y, tuomion 53 kohta). Kyseessä olevassa sopimuksessa on sovittu vastavuoroisesta verotuksesta siten, että luopuessaan 15 prosentista Belgiaan sijoittautuneiden yhtiöiden Luxemburgin tuloveron alaisille henkilöille maksamien osinkojen bruttomäärästä Luxemburgin suurherttuakunta voi vastineeksi saada 15 prosenttia osingoista, jotka sellaiset yritykset, joilla on kotipaikka Luxemburgissa, ovat maksaneet Belgiassa tuloveron alaisille henkilöille.

26 Koska kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevan sopimuksen tarkoitus on nimenomaan verojärjestelmän johdonmukaisuuden varmistaminen, tähän sopimukseen ei voida vedota perusteena sille, että siitä aiheutuisi verovelvollisen näkökulmasta epäjohdonmukaisuutta, joka olisi korjattava pääasiassa kysymyksessä olevan verovähennyksen käyttöön ottamisella (ks. vastaavasti em. asia Wielockx, tuomion 25 kohta).

27 Luxemburgin hallituksen tulkintaa verojärjestelmän johdonmukaisuuden säilyttämisen tarpeesta ei siis voida pitää perusteltuna.

28 Näin ollen esitettyyn kysymykseen on vastattava, että sellainen jäsenvaltion lain säännös, jossa luonnollisille henkilöille ei myönnetä verovähennystä muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneihin pääomayhtiöihin tehtyä rahasijoitusta vastaavien osakkeiden tai yhtiöosuuksien hankkimisen perusteella, on EY 56 artiklan 1 kohdan ja EY 58 artiklan 1 kohdan a alakohdan vastainen.

Oikeudenkäyntikulut

29 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneelle Luxemburgin hallitukselle ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto)

on ratkaissut Cour administrativen 3.6.2003 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

Sellainen jäsenvaltion lain säännös, jossa luonnollisille henkilöille ei myönnetä verovähennystä muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneihin pääomayhtiöihin tehtyä rahasijoitusta vastaavien osakkeiden tai yhtiöosuuksien hankkimisen perusteella, on EY 56 artiklan 1 kohdan ja EY 58 artiklan 1 kohdan a alakohdan vastainen.

Jann Rosas Silva de Lapuerta

Julistettiin Luxemburgissa 15 päivänä heinäkuuta 2004.

R. Grass P. Jann

kirjaaja ensimmäisen jaoston puheenjohtaja